

**QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)**

**ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE**

Seduta tat-3 ta' Novembru, 2004

Citazzjoni Numru. 1336/1998/1

Maria Assunta Baldacchino

vs

Torki Al Solaiman

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 18 ta' Gunju 1998 a fol. 1 tal-process fejn gie premess:-

Illi l-attrici zzewget lill-konvenut f'cerimonja civili fir-Registru taz-Zwigijiet il-Belt, fl-24 ta' Awissu 1996.

Illi l-kunsens tal-konvenut inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu u ta' l-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga.

Kopja Informali ta' Sentenza

Illi l-kunsens tal-kontendenti ghal dan iz-zwieg kien vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni fuq il-hajja mizzewga u fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali tagħha.

Illi l-konvenut issimula l-kunsens tieghu ghal dan iz-zwieg.

Illi għalhekk iz-zwieg iccelebrat bejn il-kontendenti fl-24 ta' Awissu 1996 huwa null u bla effett fil-Ligi.

Illi l-istess attrici talbet lil din l-Qorti sabiex għar-ragunijiet premessi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi li z-zwieg celebrat mill-kontendenti fl-24 ta' Awissu 1996 huwa null u bla effett legali u tagħti awk il-provedimenti kollha l-ohra illi jkunu opportuni f'dan ir-rigward.

Bl-ispejjez kontra l-konvenut ngunt minn issa għas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol. 3 u 4 tal-process;

Rat il-lista ta' xhieda u d-dokumenti esebiti a fol. 5 sa 6 tal-process.

Rat il-verbali tas-seduti tal-14 ta' Mejju 1999, 13 ta' Lulju 1999, 20 ta' Settembru 1999, 10 ta' Jannar 2000, 6 ta' Marzu 2000, 21 ta' Marzu 2000, 12 ta' Gunju 2000, 7 ta' Novembru 2000, 20 ta' Frar 2001, 19 ta' Settembru 2001. 9 ta' Jannar 2002, u 27 ta' Marzu 2002, quddiem din il-Qorti diversament presjeduta, fejn jista' jingħad li in verita' sa dakħinhar ma kien sar xejn, lanqas prova wahda min-naha ta' l-attrici ma kienet għadha tressqet.

Rat ir-rikorsi ta' l-attrici wieħed datat 16 ta' Awissu 2001 fejn talbet li n-notifka ssir bil-purtier, u iehor datat 25 ta' Ottubru 2001 fejn intalbet li n-notifika ssir permezz tal-publikazzjoni.

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet tal-konvenut datata 18 ta' Dicembru 2001 fejn a fol. 25 tal-process ecceppixxa:-

Kopja Informali ta' Sentenza

(1) Illi ghalkemm huwa jaqbel illi z-zwieg ta' bejn il-kontendenti għandu jigi ddikjarat null u bla effett, dan mhux għar-ragunijiet imputabqli lill-esponenti u l-kawzali imsemmija mill-attrici huma kontestati.

(2) Illi minghajr pregudizzju għas-suespost, l-esponent jeċcepixxi bir-rispett illi ma jaqbilx mat-tieni kawzali msemmija mill-attrici sa fejn hawn jirrigwardaw lili, izda jaqbel illi l-kunsens ta' l-istess attrici għal dan iz-zwieg kien vizzjat b'difett seju ta' diskrezzjoni ta' għid-dibbi fuq il-hajja mizzewga u fuq id-drittijiet u dmirijiet essenzjali tagħha.

Salvi eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjoni tal-konvenut u l-lista ta' xhieda a fol. 26 u 27 tal-process.

Rat il-verbal tas-seduta datata 18 ta' Gunju 2002, fejn wara sentejn li giet intavolta din il-kawza, din il-Qorti kif presjeduta tat-digriet ta' affidavits tal-partijiet u l-kawza thalliet ghall-finali trattazzjoni ghall-21 ta' Novembru 2001.

Rat in-nota tal-konvenut datata 29 ta' Awissu 2002 fejn gie prezentat l-affidavit tal-konventu datat 27 ta' Awissu 2002.

Rat ir-rikors tal-attrici datat 6 ta' Settembru 2002 sabiex tipprezzena l-affidavits tagħha sat-30 ta' Settembru 2002, u d-digriet mogħi fl-10 ta' Settembru 2002.

Rat in-nota tal-attrici datata 6 ta' Settembru 2002 fejn ipprezentat l-affidavit tagħha ta' l-istess data.

Rat in-nota tal-attrici datata 30 ta' Settembru 2002 fejn ipprezentat l-affidavit ta' Saviour Spagnol u Anna Portelli.

Rat il-verbal tas-sedua tal-21 ta' Novembru 2002 fejn gie nominat Dr. Kenneth Gulia bhala Assistent Gudizzjarju sabiex jiffissa zewg seduti sa l-ahhar ta' Frar 2003 ghall-provi kollha li kien fadal.

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat is-seduti tat-28 ta' Jannar 2003 u 14 ta' Marzu 2003 quddiem I-Assistent Gudizzjarju fejn fihom ma sar xejn.

Rat is-seduta tas-6 ta' Frar 2003 a fol. 58 sa 65 tal-process fejn xehed il-konvenut ukoll in kontro-ezami, u tas-26 ta' Frar 2003 fejn rega' xehed I-istess konvenut.

Rat in-nota ta' I-Assistent Gudizzjarju a fol. 71 tal-process.

Rat il-verbal tas-seduta tad-29 ta' April 2003 fejn Dr. Zammit Montebello nformat lill-Qorti li mill-ahhar seduta quddiem il-Qorti ma semghet xejn minghand il-konvenut u ddikjarat ukoll li dan kien jaf bis-seduti ffissati quddiem I-Assistent Gudizzjarju. Ghalhekk il-Qorti ordnat I-gheluq tal-provi *da parte* tal-konvenut u I-kawza thalliet ghall-finali trattazzjoni ghall-10 ta' Gunju 2003.

Rat il-verbali tas-seduti tal-10 ta' Gunju 2003 u 13 ta' Novembru 2003 fejn id-difensuri rrimettew ruhhom ghall-provi migbura u nghataw il-fakulta' li jipprezentaw noti t'osservazzjonijiet. Il-kawza giet differita ghas-sentenza ghall-5 t'Ottubru 2004, fejn regghet baqghet differita ghas-sentenza għat-3 ta' Novembru 2004.

Rat in-nota tal-osservazzjonijiet tal-attrici datata 6 ta' April 2004 notifikata lid-difensur tal-konvenut fis-6 ta' Mejju 2004.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

(i) PRINCIPJI LEGALI.

Illi l-attrici tissottometti illi z-zwieg bejnha u bejn il-konvenut għandu jigi dikjarat null *inter alia* a bazi ta' I-artikolu 19 (1) (d) tal-Kap 255 li jghid:

"(d) jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja

mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali tagħha, jew b'anomalija psikologika serja li tagħmilha mpossibbli għal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg”.

Illi dwar dan is-sub-artikolu din il-Qorti kif presjeduta diga' kellha okkazjoni tezaminah, u għalhekk tagħmel referenza għas-sentenza “**Joseph Borg vs Maria Nicolina Cutajar** **gia` Borg**” (Cit. Nru. 1564/97/RCP – deciza fil-21 ta' Ottubru 1999) u ghall-principji hemm enuncjati.

Illi fis-sentenza “**Kevin Spiteri vs Avukat Dr. Renzo Porsella-Flores et noe**” (Cit. Nru. 2443/97/RCP – deciza 18 ta' Jannar 2000) il-Qorti għamlet referenza għall-espozizzjoni ta' **Viladrich**:-

“Thus, there is grave lack of discretion of judgement when it is proven that a contracting party lacks intellectual and volitional maturity necessary to discern, in view of binding oneself in an irrevocable manner, the essential rights and duties of marriage, which are the object of mutual surrender and acceptance. The discretion of judgement refers to that degree of maturity of comprehension and of will of the contracting parties which enables them to give and receive each other, through a juridical bond, in a unique community of life and love. This community is indissolubly faithful, ordered to the good of the spouses as well as to the procreation and education of the offspring” (**Viladrich, P.J.**, “**Matrimonial Consent in Code of Canon Law Annotated.**” (Montreal, 1993), p. 686).

Illi kwantu ghall-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-**Kap. 255**, dawn l-obbligazzjonijiet essenzjali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabbilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Dawn huma “*the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of*

children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics” (Viladrich, P.J., op.cit., pg. 687).

Illi wkoll fis-sentenza “**Alexandra sive Sandra Farrugia vs Raymond Farrugia**” (P.A. (VGD) 10 ta’ Settembru 1997) inghad wkoll li:

“Kwantu għad-difett serju ta’ diskrizzjoni ta’ gudizzju – Art. 19 (1) (d) – biex ikun hemm nuqqas serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju jrid ikun hemm inkapacita’ psikika (mhux necessarjament anomalija psikologika fis-sens mediku psikjatriku) jew kostituzzjonali li wiehed jagħraf u jirrifletti, jew li jiddeciedi liberalment, fuq l-oggett tal-kunsens matrimonjali (“**Isabelle Zarb vs Stephen Attard**” – P.A. 21 ta’ Novembru 1995). Mhix għalhekk kwistjoni ta’ nkompatibbila’ ta’ karattru, jew ta’ decizjoni jew decizjonijiet zbaljati. Il-paragrafu (d) ikompli jitkellem dwar “anomalija psikologika serja li tagħmilha mpossibbli għal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg”. Il-Qorti tosserva li l-ligi tagħna tirrikjedi mhux biss anomalija psikologika tkun wahda serja, izda li tkun tagħmilha mpossibbli mhux sempliciment diffici, li wieħed jaqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg ossia jassumihom”.

Illi għalhekk b'difett serju ta’ diskrezzjoni ta’ gudizzju l-legislatur ma riedx ifisser sempliciment kwaliasi stat ta’ mmaturita` li parti jew ohra fiz-zwieg tista’ tkun fiha fil-mument li jingħata l-kunsens reciproku (“**Nicholas Agius vs Rita Agius għa’ Caruana**” – P.A. (VDG) tal-25 ta’ Mejju 1995).

Illi li kieku l-legislatur irrikjeda maturita` shiha u perfetta, ftit jew addirittura ebda zwieg ma kien ikun validu. In-nuqqas ta’ ‘discretio judicii’ hu kuncett guridiku

ntrinsikament marbut mal-kapacita` ta' parti jew ohra fiz-zwieg li taghti l-kunsens liberu u xjenti tagħha għar-rabta taz-zwieg. Kif jispjega l-gurista **Colagiovanni** meta sostna li:-

*“Il matrimonio, in quanto patto ossia “foedus” richiede una capacita` intellettuale e volitiva al di sopra di ogni altro contratto che e` per lo meno rescindibile, in casi determinati dalla legge, richiede quindi una integrita` di mente e di liberta`, dato che si tratta di assumersi una “servitus” per tutta la vita” (**Forum**, 1990, Vol. 1 part I, p. 72).*

Illi pero`, kif għajnej nħad, b'immaturita` jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' għidżju d-dottrina u l-gurisprudenza *“non si riferiscono ad una piena e terminale maturità, non esigono nei nubenti una conoscenza perfetta ed esaustiva di ciò che comporta il matrimonio, non richiedono una preveggenza chiara ed assoluta di ciò che può comportare la vita coniugale, né un perfetto equilibrio volitivo-affettivo, né infine una conoscenza perfetta delle motivazioni della scelta matrimoniale. Ecco perché riesce più appropriato l’uso del termine discrezione di giudizio, che fa riferimento ad un certo discernimento ma non implica il raggiungimento di una maturità piena”* (**Pompedda, M.F., “Il Consenso Matrimoniale in Grochlewski” – Pompedda – Zaggia, “Il Matrimonio nel Nuovo Codice di Diritto Canonico”** (Padova, 1984), p. 46).

Illi kif gie affermat diversi drabi minn din il-Qorti, inkluz fis-sentenza **“Alessandra sive Sandra Mc Monagle qabel Mamo vs Mario Mamo”** (P.A. (VDG) 26 ta' Ottubru 2000) ikun hemm id-difett serju ta' diskrezzjoni ta' għidżju fis-sens ta' l-ewwel parti tal-paragrafu (**d**) imsemmi kemm-il darba jirrizulta li, *“fil-mument ta’ l-ghoti tal-kunsens matrimoniali, parti jew ohra tkun priva b’mod sostanziali, ossia gravi, minn dik il-fakolta` kritiko-estimativa jew kritiko-valutativa dwar l-oggett tal-kunsens taz-zwieg, jew minn dik il-maturita` affettiva li hija presuppost għal ghazla libera dwar l-imsemmi oggett. Id-difett serju ta' diskrezzjoni ta' għidżju, għalhekk, ma hux sempliciment*

nuqqas ta' hsieb, nuqqas ta' riflessjoni; anqas ma jfisser li wiehed jaghmel ghazliet jew jiehu decizjonijiet zbaljati – in fatti decizjoni jew ghazla zbaljata hi perfettament kompatibbli ma' diskrezzjoni ta' gudizzju” (ara, “**Emanuel Camilleri vs Carmen Camilleri**”, P.A., 10 ta' Novembru 1995).

Illi l-istess sentenza tkompli tghid “*Li parti fiz-zwieg ma tkunx fehmet sufficientement, fis-sens li ma tkunx hasbet bizzarejjed jew ma tkunx irriflettiet bizarrejjed fuq il-hajja mizzewga jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenziali tal-hajja mizzewga, ma jammontax necessarjament ghal difett (serju) ta' diskrezzjoni ta' gudizzju* (“**Selina-Maria Vella Haber vs Joseph Gatt**”, P.A., 15 ta' April 1996”).

Illi ghalhekk biex ikun hemm in-nuqqas jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju kif ravvivat fl-**artikolu 19 (1) (d)** irid ikun hemm l-inkapacita` psikika (mhux necessarjament anomalija psikologika fis-sens mediku/psikjatriku) jew kostituzzjonal li wiehed jaghraf u jirrifletti, u li jiddeciedi liberament, fuq l-oggett tal-kunsens matrimonjali (ara f'dan is-sens, fost ohrajn, “**Jacqueline Cousin vs Bernard Simler**”, P.A., 3 ta' Gunju 1998; “**Roseanne Cassar vs Kenneth Cassar**”, P.A. 19 ta' Ottubru 1998; u “**Carmelo Grima vs Mary Andrews**”, P.A., 2 ta' Novembru 1998).

Illi proprju ghalhekk ukoll il-legislatur jirrikjedi li d-difett ta' diskrezzjoni irid ikun wiehed serju u l-anomalija psikologika tkun wahda serja.

Illi kif jispjega **Bersini**, id-diskrezzjoni ta' gudizzju tikkonsisti f'zewg elementi distinti izda konkorrenti w interdependent:-

“La piena avvertenza e il deliberato consenso La piena avvertenza si riferisce alla sfera intellettiva, il deliberato consenso a quella volitiva. In altri termini, la discrezione di giudizio comprende la maturità di giudizio e la maturità affettiva La maturità di giudizio comporta una conoscenza critica proporzionata all' atto da compiere, agli obblighi essenziali da assumersi e ai

doveri coniugali che ne derivano proiettati nel futuro. La maturità affettiva comporta generalmente quella adeguata evoluzione degli istinti, degli affetti, dei sentimenti, della emotività che se sono turbati o inadeguati intaccano direttamente la volontà e possono privare della libera scelta interiore. Abbiamo così una mancanza di consenso libero (immaturità affettiva) e ponderato (immaturità di giudizio)" (Bersini F., "Il Diritto Canonico Matrimoniale." (Torino, 1994), p. 97).

Illi l-istess awtur, imbagħad ikompli jispjega dwar kemm irid ikun serju d-difett ta' diskrezzjoni biex wieħed ikun jista' jghid li hemm id-difett fil-kunsens u l-konsegwenti nullita` taz-zwieg:-

"Se ci si chiede quale grado di discrezione di giudizio possa ritenersi proporzionato al matrimonio, rispondiamo anzitutto che, sia per la conoscenza intellettuva come per la deliberazione volitiva, dovrà essere maggiore di quello richiesto per peccare mortalmente e per stipulare gli altri contratti. Il motivo sta nel fatto che il consenso matrimoniale riguarda obbligazioni che si proiettano nel futuro ed è ordinato all'assunzione di uno stato di vita che incide su tutta l'esistenza con un contratto perpetuo e irrinunciabile che comporta una serie di gravi obblighi ad esso inerenti. Per dare un valido consenso, non è sufficiente il grado di ragione col quale speculativamente uno sappia che cosa è il matrimonio; è necessaria la maturità di giudizio capace di ponderare in concreto i doveri e i diritti che uno deve assumersi per tutta la vita. In altri termini, è necessaria la discrezione non tanto per l'atto in se, al momento di emettere il consenso, quanto per gli impegni che da quell'atto derivano. Una discrezione che impegni per il futuro. Ovviamente si richiede una ponderazione degli impegni sostanziali del matrimonio e non di tutto il suo valore etico, religioso, sociale, giuridico ed economico, altrimenti ben pochi sarebbero in grado di emettere un valido consenso. Ogni volta che i contraenti abbiano raggiunto l'età prescritta dal legislatore per poter contrarre matrimonio, si presume che essi siano in possesso della debita discrezione di giudizio; tale presunzione, tuttavia, ammette prove in

contrario. Pertanto, qualora si possa dimostrate, per qualsiasi motivo, la capacita` intellettiva e volitiva sopra descritta sia gravamente alterata o addirittura mancante, si dovrà ritenere che il vincolo matrimoniale sia nullo per difetto di discrezione di giudizio” (ibid. pp. 97-98).

Illi hawnekk il-Qorti, pero` tixtieq tippreciza li ghazla libera, kunsens hieles, ghar-rabta taz-zwieg mhux sinonimu mal-kuncett ta’ ghazla facli, u dan kif gja’ gie ndikat fissentenzi fuq kwotati, tant li nghad li:-

*“... ... se il sogetto non e` in grado di superare [i] condizionamenti interiori, allora si dira` che la scelta di lui non e` stata libera; lo sara` invece qualora pur pressato da tali impulsi provenienti dal proprio psichismo, da un’ affettività non sufficientemente matura o anomala, e quindi anche di fronte a conflitti interiori, sara` stato capace di superarli, di dominarli razionalmente, di scegliere con autonomia In ogni caso, i nubenti debbono aver coscienza di assumere vere obbligazioni (e reciprocamente di concedere veri diritti) di creare cioe` col matrimonio un patto che vincola a un comportamento idoneo e adeguato alla specifica societa` coniugale, sia nei riguardi dell’ altra parte sia nei riguardi della prole” (**Pompedda, M.F., “Incapacita` di Natura Psichica in Matrimonio Canonico: Fra Tradizione e Rinnovamento.”** (Bologna, 1991), pp. 231, 233).*

Illi kwantu għad-difett fil-kunsens dovut ghall-anomalija psikologika serja li tagħmilha mpossibbli għal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg, il-ligi tagħna, bhad-dritt kanoniku (**Can. 1095 (3)**) tirrikjedi mhux semplici diffikulta` izda mpossibbila` li wieħed jaqdi ossia jassumi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg. Inkapacita` jew impossibbila` vera f'dan il-kuntest hi ipotizzabbi biss fil-prezenza ta’ anomalija psikologika serja li, independentement minn kif wieħed jagħzel li jiddefiniha jew jiklassifikaha fil-kamp tal-psikjatrija jew tal-psikologija, tintakka sostanzjalment il-kapacita` “di intendere e/o di volere”. “L’incapacita` di assumere gli oneri essenziali della vita coniugale”, skond ma jghid **Bersini**, “rende la persona inabile al matrimonio, anche

nell' ipotesi che al momento di contrarre le nozze abbia avuto la discrezione di giudizio sufficiente per un valido consenso" (op. cit., p. 99).

Illi ghal dak li jirrigwarda l-obbligazzjonijiet essenziali taz-zwieg, din il-Qorti tifhem li, fin-nuqqas ta' definizzjoni jew indikazzjoni fil-Kap. 255, dawn l-obbligazzjonijiet essenziali huma dawk li fis-socjeta` Maltija dejjem u nvarjabbilment gew ritenuti bhala l-obbligazzjonijiet essenziali taz-zwieg.

Illi dawn huma "*the obligation concerning the conjugal act or carnal union, as bodily union and basis of procreation; the obligation of the community of life and love as an expression of the union between man and woman, mutual well-being, which is inseparable from the provision of an environment conducive to the reception and education of children; and the obligation to receive and bring up children within the context of a conjugal community. It is important to remember that these essential obligations must be mutual, permanent, continuous, exclusive and irrevocable so that there would be incapacity if one of the contracting parties should be, due to a psychological cause, incapable of assuming these obligations with these essential characteristics*" (**Viladrich, P.J.**, op. cit., p. 687).

Illi ta' l-istess portata huma s-sentenzi "**Anthony Gaffiero vs Juanita Gaffiero nee' Sultana**" (P.A. (VDG) 17 ta' Novembru 2000 u "**Anna Galea vs John Walsh**", (P.A. (VDG) tat-30 ta' Marzu 1995). Inerenti, ghalhekk, f'dawn l-obbligazzjonijiet hemm l-obbligu tal-partijiet li jaghtu lilhom infushom lil xulxin fit-totalita` taghhom sabiex tigi stabbilita bejniethom "*the community of life and love*".

Illi fl-ahharnett din il-Qorti taghmel referenza ghal dak li nghad fis-sentenza fl-ismijiet "**Nathalie O'Toole vs Patrick O'Toole**" (P.A. (N.A.) 25 ta' Marzu 2002) fejn inghad li:-

"il-kunsens moghti fiz-zwieg skond din l-istess gurisprudenza mhuwiex dak il-kunsens semplici rikjest fil-kuntratt in generali ghaliex il-kuntratt taz-zwieg huwa

wiehed “sui generis” u ta’ ordni pubbliku. Illi ghalhekk il-partijiet f’kuntratt ta’ zwieg mhux biss irid ikollhom il-kapacita’ li jaghtu dak il-kunsens, izda li l-istess irid jigi moghti bl-aktar mod liberu u xjenti ghal dak kollu li tirrikjedi r-rabta taz-zwieg. Il-kuntratt taz-zwieg għandu jigi apprezzat mhux biss bl-ghajnejn oggettivi tal-ligi, izda jrid isib is-sinifikat tieghu fir-relazzjonijiet ta’ koppja u l-iskop ahhari taz-zwieg, cjoe’ li tnejn minn nies jaghtu lilhom nfushom lil xulxin ad eskluzzjoni ta’ kollox u kulhadd. Meta għalhekk għal xi raguni jew ohra dak il-kunsens ma jkunx gie moghti bil-konoxxenza shiha ta’ dak li jgib mieghu z-zwieg, allura jinholoq dubju kemm dak il-kuntratt matrimonjali huwa wiehed validu”.

Illi kif ingħad fis-sentenza **“Al Chahid vs Mary Spiteri”** (P.A. (RCP) 5 ta’ Gunju 2002) inoltre l-kunsens irid ikun wiehed tali li permezz tieghu l-parti li tesprimih trid tkun konxja ta’ l-obbligli, id-dmirijiet u r-responsabbiltajiet li ggib magħha l-hajja mizzewga bħalma huma l-elementi ta’ unjoni permanenti, esklussiva w irrevokabbli.

Illi dawn il-principji kollha gew ikkonfermati f’diversi sentenzi moghtija minn din il-Qorti nkluzi **“Maria Rita Calleja vs Mohamed Ben Mohamed Khemiri”** (P.A. (RCP) 17 ta’ Frar 2000); **“Nicolai Balzan vs Simone Cremona”** (P.A. (RCP) 9 ta’ Marzu 2000); **“Ousama Sadalah vs Doris Tanti”** (P.A. (RCP) 4 ta’ April 2000); **“Josephine Gabriel vs Dr. Georg Sapiano et nomine”** (P.A. (RCP) 8 ta’ Novembru 2000); **“Josette Lungaro mart Jesmond Lauro vs Jesmond Lauro”** (P.A. (RCP) l-1 ta’ Frar 2001); **“Mazen Dadouch vs Maria Dadouch xebba Galea”** (P.A. (RCP) 22 ta’ Marzu 2002); **“Albert Grech vs Josette Grech”** (P.A. (RCP) 30 ta’ April 2002); **“Marco Tanti vs Catherine Azzopardi”** (P.A. (RCP) 30 ta’ Mejju 2002); u **“Giulio Farrugia vs Raquel Anne Farrugia”** (P.A. (RCP) 29 ta’ Mejju 2002) fost ohrajn.

Illi min-naha l-ohra fl-**artikolu 19 (1) (f)** jingħad ukoll li z-zwieg ikun null:-

“jekk il-kunsens ta’ xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu jew ta’ xi wiehed jew

aktar mill-elementi essenziali tal-hajja mizzewga, jew tadd-dritt ghall-att taz-zwieg”.

Illi dan is-sub-artikolu wkoll gie diskuss u ezaminat fis-sentenza “**Nicolai Balzan vs Simone Cremona**” minn din il-Qorti kif presjeduta (Cit. Nru. 1019/98/RCP – deciza fid-9 ta’ Marzu 2000) u “**Mark Spiteri vs Susan Margaret Spiteri**” (P.A. (RCP) 27 ta’ Frar 2001) u a skans ta’ repetizzjoni qed issir referenza ghall-principji hemm enuncjati. Illi *inoltre* fis-sentenza “**Theresa Taguri nee Spiteri vs Avukat Christopher Cilia et noe**” (Cit. Nru. 3130/96/NA – deciza P.A. (NA) fl-10 ta’ Novembru 1999) gie ritenut illi:-

“Fl-interpretazzjoni ta’ dan is-sub-inciz gie ritenut mill-Qorti tagħna illi l-eskluzjoni pozittiva ma kellhiex necessarjament tirrizulta biss minn xi haga espressa direttamente izda setghet tigi espressa bl-imgieba ta’ xi parti fil-perjodu mmedjatamente qabel u wara li jkun inkiseb l-istess kunsens”.

Illi tal-istess portata hija s-sentenza “**Josette Lungaro mart Jesmond Lauro vs Jesmond Lauro**” (P.A. (RCP) I-1 ta’ Frar 2001); “**Joseph Gabriel vs Dr. Georg Sapiano nomine**” (P.A. (RCP) 8 ta’ Novembru 2000); “**Carmen El Shimi għa’ Tanti vs Ibrahim Mohamed Mohamed Ibrahim El Shimi**” (P.A. (NA) 20 ta’ Gunju 2000); “**Mary Rose Abder Rahim vs Esam Abder Rahim**” (P.A. (NA) 31 ta’ Mejju 2000); “**Ousama William Hfez Sadallah vs Doris Dalli**” (P.A. (RCP) 4 ta’ April 2000) u “**Albert Grech vs Josette Grech**” (P.A. (RCP) 30 ta’ April 2002 Cit Nru 793/01/RCP).

(ii) APPREZZAMENT TAL-PROVI.

Illi mill-provi kollha prodotti jirrizulta li l-partijiet izzewgu civilment fl-24 ta’ Awissu 1996 u dan wara li saret pressjoni mill-konvenut sabiex l-istess partijiet jizzewgu civilment peress li rrizulta li l-istess konvenut kellu ntenzjoni li joqghod Malta, u ma kellux altrimenti l-permessi necessarji sabiex jagħmel dan jekk ma jizzewwigx mara Maltija. Illi fl-opinjoni ta’ din il-Qorti jidher

car mill-kumpless tal-provi prodotti li din biss kienet irraguni ghaliex il-konvenut dahal f'dan is-suppost zwieg, u sa mill-bidu tar-relazzjoni tieghu ma' l-attrici fittixha specifikament ghal dan l-iskop. Bizzejjed li wiehed jara l-affidavit ta' l-attrici, kif korroborat mix-xhieda minnha prodotti nkluzi dawk ta' Saviour Spagnol u Anna Portelli, biex wiehed jifhem kif il-konvenut inganna lill-attrici ghal dan iz-zwieg, liema zwieg qatt ma kellu l-intenzjoni li jonora, u l-mira tieghu kienet biss li l-istess konvenut ikun jista' liberalment joqghod hawn Malta. Dan huwa ritratt li qed jirrepeti ruhu pjottost frekwentement b'abbuz tal-ligijiet nostrali taz-zwieg.

Illi huwa veru li l-konvenut jikkontesta dan izda x-xhieda tieghu certament ma hijiex kredibbli, lanqas fuq l-allegazzjoni tieghu dwar in-natura ta' mpjieg jew xoghol li kellu, *stante* li anke fl-affari tal-kumpanija *offshore* x-xhieda tieghu mhux biss hija nkonkludenti, izda adirittura hija mossu ohra li kien qed jittanta l-konvenut sabiex ikun jista' joqghod hawn Malta. Il-fatti prodotti pjottost juru li wara z-zwieg tieghu hekk simulat minnu, huwa qatt ma osserva l-obbligazzjonijiet tieghu bhala ragel u ma' l-ewwel okkazjoni li kellu huwa mar jghix ghal rasu.

Illi min-naha l-ohra l-attrici kienet għadha kemm harget minn annullament iehor taz-zwieg ma' persuna ohra, u ghalkemm deher car li kien hemm ghaggla u pressjoni mill-konvenut biex jizzewgu, minkejja d-differenza ta' l-eta' li kien hemm bejniethom, u minkejja li kien jidher car l-iskop tal-konvenut sa mill-bidu tar-relazzjoni bejniethom, l-istess attrici cediet għal din il-pressjoni, biss ghaliex kienet ghaddejja minn mument difficli fil-hajja tagħha, tant li f'dak iz-zmien certament li ma kellhiex d-diskrezzjoni necessarja ta' gudizzju sabiex tagħti kunsens validu tazz-zwieg. Ghalkemm l-istess zwieg għandu jigi ddikjarat null **stante** li l-kunsens tal-konvenut kien simulat a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255**, jista' jingħad li l-kunsens ta' l-attrici kien ukoll vizzjat a bazi ta' l-**artikolu 19 (1) (d)** ta' l-**istess Kap.**

Illi għalhekk in vista tal-premess ma hemm l-ebda dubju li dan iz-zwieg għandu jigi dikjarat null u bla effett skond id-

dispozizzjonijiet ta' l-artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta.

Illi huwa sintomatiku li wiehed jirreferi ghas-sentenzi “**Mary Rose Abder Rahim vs Esam Abder Rahim**” (P.A. (N.A.) 31 ta' Mejju 2000) u “**Carmen El Shimi gja' Tanti vs Ibrahim Mohamed Mohamed Ibrahim El Shimi**” (P.A. (N.A.) 20 ta' Gunju 2000) fejn inghad li fiz-zwieg ta' konvenjenza illi l-iskop uniku tieghu huwa biss biex il-konvenut jakkwista c-cittadinanza Maltija jew/u d-dritt li joqghod u jirrisjedi hawn Malta, dak il-kunsens ikun simulat peress li eskluda pozittivament iz-zwieg innifsu.

III. KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi**, billi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenut in kwantu l-istess huma kontrastanti ma' dak hawn deciz, **tilqa' t-talba attrici** b'dan illi:-

1. Tiddikjara u tiddeciedi li z-zwieg celebrat bejn il-kontendenti fl-24 ta' Awissu 1996 huwa null u bla effett legali a bazi ta' l-artikolu 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta ghar-ragunijiet imputabbi liz-zewg partijiet kif fuq indikat.

Bl-ispejjez jinqasmu bin-nofs bejn iz-zewg partijiet.

Illi *inoltre* minhabba li l-attrici abbuza mill-proceduri quddiem din il-Qorti u dan huwa rifless bil-mod li l-istess attrici damet is-snин sabiex tressaq u tikkonkludi l-provi tagħha, u wkoll fejn min-naha l-ohra l-konvenut naqas li jattendi seduti fissati specifikatamente ghall-provi tieghu, tant li hemm dikjarazzjoni dwar dan sahanistra mid-difensur tieghu. Peress li l-proceduri twalu wisq bla bzonn, din il-Qorti thoss li għandha tapplika l-paragrafu 10 ta' l-Iskeda “A” tal-Kap 12 tal-Ligijiet ta' Malta u għalhekk tordna lill-attrici thallas is-somma ta' mitejn lira Maltija (Lm200) bhala spejjez addizzjonal fir-Registru tal-Qorti, liema hlas mill-attrici għandu jsir minnha fi zmien tletin (30) gurnata mid-data ta' din is-sentenza, u tordna wkoll lill-konvenut sabiex ihallas is-somma ta' mitt lira

Kopja Informali ta' Sentenza

Maltin (Lm100) bhala spejjez addizzjonali fir-Registru tal-Qorti, liema hlas għandu wkoll isir mill-konvenut fi zmien tletin (30) gurnata mid-data ta' din is-sentenza,

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----